EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 6.10.2025.
COM(2025) 623 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju u 2025., kako je navedeno u članku 16. Uredbe (EU) 2021/1229

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju u 2025., kako je navedeno u članku 16. Uredbe (EU) 2021/1229

1. UVOD, SVRHA I PODRUČJE PRIMJENE OVOG IZVJEŠĆA

Europska komisija je u prosincu 2019. iznijela europski zeleni plan za Europsku uniju i njezine građane[1], u kojem podsjeća na svoju predanost da savlada izazove u području klime i okoliša te ističe potrebu za pravednom i uključivom tranzicijom.

Komisija je u siječnju 2020. detaljno opisala mehanizam za pravednu tranziciju u okviru Plana ulaganja za europski zeleni plan[2] kako bi osigurala da nitko ne bude zapostavljen i da sve regije budu dio tranzicije na klimatski neutralno gospodarstvo. Primarni je cilj mehanizma pružiti potporu regijama i ljudima koji su najpogođeniji te im pomoći u ublažavanju socioekonomskih troškova tranzicije. Mehanizam za pravednu tranziciju sastoji se od tri stupa: 1. Fond za pravednu tranziciju, 2. posebni program za pravednu tranziciju u okviru programa InvestEU, 3. instrument za kreditiranje u javnom sektoru („IKJS" ili „Instrument").

Ovo četvrto[3] godišnje izvješće o provedbi, pripremljeno u skladu s člankom 16. stavkom 3.[4] Uredbe (EU) 2021/1229[5] („Uredba o IKJS-u"), usmjereno je na treći stup. Ono sadržava informacije o dosadašnjem napretku u provedbi IKJS-a.

Ovo je izvješće kumulativno od početka provedbe IKJS-a do 31. srpnja 2025. Preostali dio 2025. bit će obuhvaćen sljedećim izvješćem u skladu s obvezama izvješćivanja o IKJS-u (vidjeti pojedinosti u odjeljku 1.2.). U ovom se izvješću upotrebljavaju analize i zaključci iz opsežne međuevaluacije IKJS-a, koji su predstavljeni u odjeljku 3.

Izvješće sadržava informacije o: i. rezultatima prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a za devet rokova za podnošenje, uključujući potencijalne prijedloge projekata, ii. tehničkoj pomoći, iii. komunikaciji, iv. ostvarenom napretku, uključujući izazove i prednosti IKJS-a i v. sljedećim koracima.

U skladu s člankom 17. Uredbe o IKJS-u provodi se međuevaluacija tog instrumenta i Europskom parlamentu i Vijeću podnosi se zasebno detaljno izvješće o toj evaluaciji.

---

1 Komunikacija Komisije „Europski zeleni plan", COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

2 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Plan ulaganja za održivu Europu – Plan ulaganja za europski zeleni plan – COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

3 Prvo izvješće o provedbi podneseno je Europskom parlamentu i Vijeću 7. veljače 2023., drugo izvješće 21. studenog 2023., a treće 30. rujna 2024.

4 U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe o IKJS-u, „Komisija do 31. listopada svake kalendarske godine, počevši od 2022., izdaje izvješće o provedbi Instrumenta. U okviru tog izvješća pružaju se informacije o razini provedbe Instrumenta u odnosu na njegove ciljeve, uvjete i pokazatelje uspješnosti".

5 Uredba (EU) 2021/1229 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. srpnja 2021. o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju (SL L 274, 30.7.2021.).

1.1. Pravni i proračunski okvir instrumenta za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju

IKJS je uspostavljen 14. srpnja 2021. Uredbom (EU) 2021/1229.

Opći je cilj IKJS-a odgovoriti na ozbiljne socijalne, gospodarske i okolišne izazove koji proizlaze iz tranzicije prema klimatskim i energetskim ciljevima Unije za 2030. i cilju postizanja klimatske neutralnosti u Uniji najkasnije do 2050., utvrđenima u Uredbi (EU) 2021/1119[6], u korist područja Unije utvrđenih u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju[7].

Specifični je cilj IKJS-a potaknuti ulaganja javnog sektora kojima se ispunjavaju razvojne potrebe područja opisanih u teritorijalnom planu za pravednu tranziciju. To se postiže olakšavanjem financiranja projekata koji ne ostvaruju dostatne tokove prihoda za pokrivanje svojih troškova ulaganja kako bi se izbjeglo istiskivanje potencijalne potpore i potencijalnih ulaganja iz alternativnih izvora.

Potpora je na raspolaganju za širok spektar ulaganja. Sredstvima iz IKJS-a mogu se poduprijeti ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora te zelenu i održivu mobilnost, promicanje zelenog vodika, učinkovite mreže centraliziranog grijanja, javna istraživanja, digitalizacija, okolišna infrastruktura za pametno gospodarenje otpadom i upravljanje vodama te inicijative za javno zdravlje. Iz IKJS-a se mogu poduprijeti i mjere održive energije, energetske učinkovitosti i integracije, uključujući obnove i prenamjene zgrada, obnovu i regeneraciju gradova, tranziciju na kružno gospodarstvo, obnovu zemljišta i ekosustava i dekontaminaciju, uzimajući u obzir načelo „onečišćivač plaća”, bioraznolikost, kao i usavršavanje i prekvalifikaciju, osposobljavanje i socijalnu infrastrukturu, među ostalim ustanove za skrb i socijalne stanove[8].

Uredbom o IKJS-u predviđena su ukupna maksimalna sredstva u iznosu od 1,525 milijardi EUR potpore Unije za komponentu bespovratnih sredstava IKJS-a (uključujući tehničku i savjetodavnu potporu). Europski parlament je u veljači 2024. odobrio reviziju gornjih granica rashoda u višegodišnjem financijskom okviru (VFO) u sredini programskog razdoblja, a Vijeće je jednoglasno prihvatilo, što je dovelo do smanjenja proračuna IKJS-a za 150 milijuna EUR. Nakon tih preraspodjela maksimalna sredstva na raspolaganju za IKJS iznose 1,375 milijardi EUR.

U okviru IKJS-a zajmovi koje odobrava Europska investicijska banka kao partner u financiranju kombiniraju se s bespovratnim sredstvima Unije radi pružanja potpore projektima koje podnose subjekti javnog sektora nakon poziva na podnošenje prijedloga. EIB će osigurati do 7 milijardi EUR za komponentu zajma IKJS-a. EIB nudi tri vrste zajmova u okviru IKJS-a: investicijski zajmovi (samostalni projekti koje izravno financira EIB), okvirni zajmovi (koji se nazivaju i programi zajmova kojima se izravno financira niz unaprijed utvrđenih projekata) i posrednički zajmovi kojima se putem financijskih posrednika EIB-a financiraju manji projekti.

Komponenta bespovratnih sredstava ima oblik financiranja koje nije povezano s troškovima i njezin iznos određuje se kao postotak zajma. Taj postotak iznosi 15 %, odnosno 25 % ako se projekt provodi u slabije razvijenoj regiji[9]. Stoga dodjela bespovratnih sredstava ovisi o odobrenom financiranju preko EIB-a ili njegovih financijskih posrednika[10]. U prvom pozivu za dodjelu bespovratnih sredstava, koji je otvoren do kraja 2025., raspoloživi proračun dijeli se na nacionalne

---

6 Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021.).

7 Kao što je utvrđeno u članku 11. Uredbe (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021.).

8 Vidjeti uvodnu izjavu 6. Uredbe o IKJS-u.

9 Vidjeti članak 11. Uredbe o IKJS-u.

10 Članak 18. oglednog sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru mehanizma za pravednu tranziciju, dostupan na portalu za financiranje i natječaje (europa.eu).

udjele na temelju omjera dodijeljenih sredstava iz Fonda za pravednu tranziciju („FPT”). U drugom pozivu, koji se odnosi na razdoblje 2026. – 2027., objedinit će se neiskorištena nacionalna dodijeljena sredstva.

Osim s EIB-om, Komisija na provedbi IKJS-a blisko surađuje s Izvršnom agencijom za klimatsku infrastrukturu i okoliš (CINEA). CINEA je nadležna za proračunske, pravne, financijske i operativne aspekte korištenja bespovratnih sredstava, dok je Komisija i dalje u potpunosti nadležna za sve aspekte povezane s politikama.

2. PROVEDBA IKJS-A

2.1. Rezultati prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a nakon devet rokova za podnošenje prijedloga

Od posljednjeg izvješća o provedbi IKJS-a prošla su tri roka za podnošenje prijedloga za poziv na podnošenje prijedloga. Za ta tri roka podneseno je 11 prihvatljivih prijedloga, od kojih je odbor za evaluaciju za financiranje odabrao njih osam. Za većinu tih projekata u tijeku je potpisivanje ugovora o zajmu[11]. Ukupni iznos podnesenih prijedloga iznosi 96 milijuna EUR bespovratnih sredstava zatraženih od Komisije i otprilike 658 milijuna EUR zajmova EIB-a[12]. Osim toga, jedan prijedlog bio je nedopušten, a tri prijedloga iz Češke, Latvije i Irske nisu odabrana za financiranje jer nisu uspjeli ostvariti minimalni broj bodova potreban prema kriterijima za dodjelu.

Od pokretanja prvog poziva na podnošenje prijedloga[13] u okviru IKJS-a 19. srpnja 2022. podneseno je ukupno 49 prijedloga, od kojih su 32 proglašena prihvatljivima, a odbor za evaluaciju odabrao je njih 24 za financiranje. Rezultati za svaki rok poziva prikazani su u Prilogu I. Prema informacijama dostavljenima u zahtjevima odabranima za financiranje i u sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava, procijenjeni iznos dodijeljenih bespovratnih sredstava Komisije je 225 milijuna EUR, a zajmova EIB-a 1,83 milijuna EUR[14]. U trenutku pripreme ovog izvješća potpisano je deset sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava IKJS-a (vidjeti više pojedinosti u odjeljku 2.2.), otkazane su tri pripreme sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava[15], 12 sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava čeka na odobrenje zajma, a jedan je prijedlog povučen nakon odabira.

Nacionalne omotnice za Francusku, Španjolsku i Švedsku u potpunosti su ili gotovo u potpunosti iskorištene. Podnositelji zahtjeva iz tih država članica moći će ponovno podnijeti prijedloge za potporu u okviru IKJS-a nakon pokretanja drugog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a u jesen 2025. Prvi rok za podnošenje bit će u siječnju 2026.

---

11 Podnositelji zahtjeva zasebno podnose zahtjev EIB-u / financijskom posredniku za zajam; stoga se postupak podnošenja zahtjeva za zajam odvija usporedno sa zahtjevom za bespovratna sredstva. Potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava ovisi o odobrenju zajma. Više pojedinosti dostupno je u dokumentu o pozivu na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a: call-fiche_jtm-2022-2025-pslf_en.pdf (europa.eu)

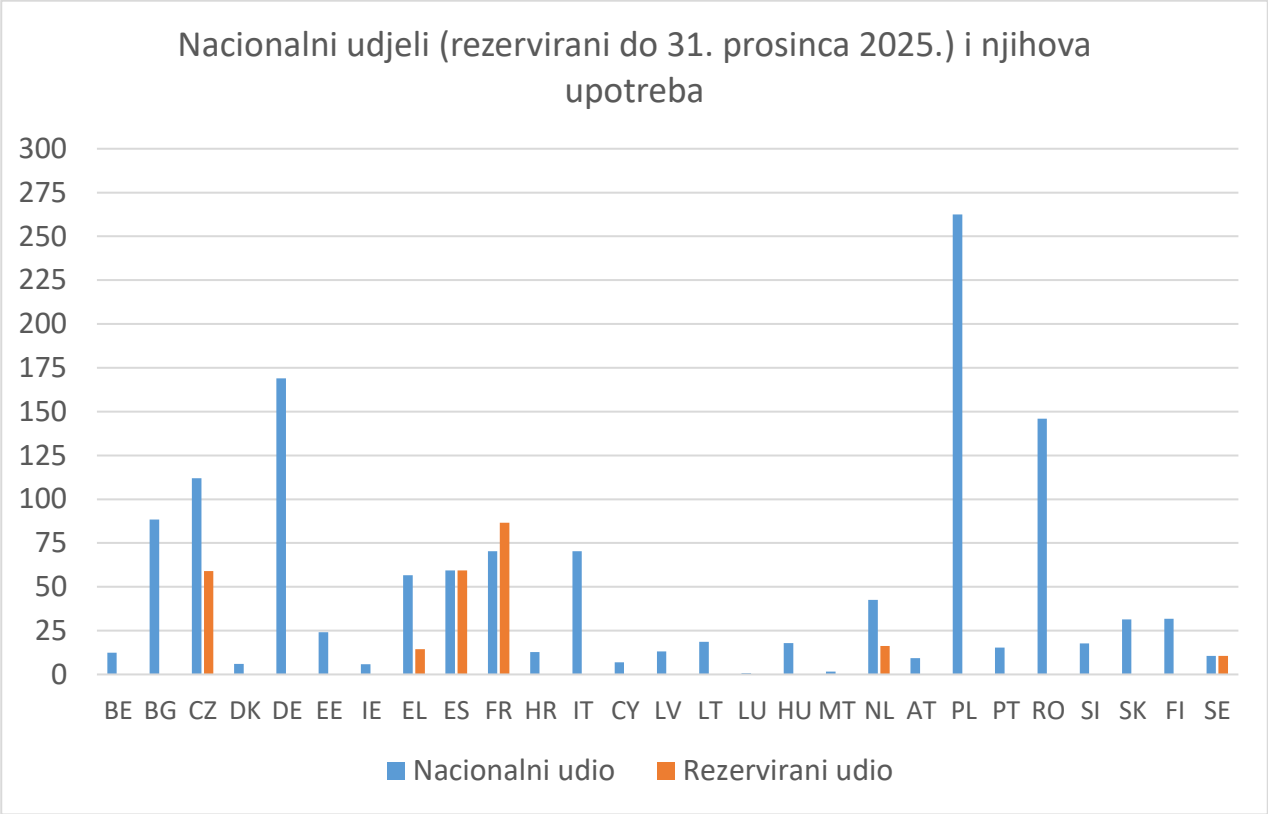
12 Iznos ne uključuje prijedloge uvrštene na rezervni popis.

13 https://cinea.ec.europa.eu/funding-opportunities/calls-proposals/just-transition-mechanism-public-sector-loan-facility-call-proposals_en

14 Iznos ne uključuje prijedloge uvrštene na rezervni popis.

15 Na zahtjev podnositelja zahtjeva ili zato što nisu dobili zajam EIB-a.

Slika 1 Nacionalni udjeli (rezervirani do 31. prosinca 2025.) i njihova upotreba s obzirom na bespovratna sredstva koja su se dodijelila ili su predmet procjene[16]

2.2. Projekti koji se financiraju iz IKJS-a

Projektni prijedlozi koje je dosad odabrao odbor za evaluaciju IKJS-a obuhvaćaju sektore kao što su energetska učinkovitost, kultura, socijalno stanovanje, zdravstvena skrb, održiva prometna infrastruktura, centralizirano grijanje i hlađenje te obnova i regeneracija gradova. Detaljan popis dosad financiranih projekata nalazi se u Prilogu 2. Kad je riječ o vrsti zajma koji odgovara deset potpisanih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, sedam projekata samostalni su investicijski zajmovi, a dva su dio programa zajmova. U lipnju 2025. potpisan je prvi sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava povezan s posredničkim zajmom koji je iz EIB-ovih sredstava osigurala Nacionalna razvojna banka u Češkoj.

Uredbom o IKJS-u od Komisije se zahtijeva da izvješćuje o sljedećim ključnim pokazateljima uspješnosti: smanjenje emisija CO_2, broj otvorenih radnih mjesta i broj obuhvaćenih osoba. Na temelju informacija koje su dostavili korisnici IKJS-a procjenjuje se da su ostvarene uštede emisija CO_2 od 179 156 tona godišnje. Očekuje se da će projekti koji se financiraju iz tog instrumenta potaknuti otvaranje gotovo 12 000 radnih mjesta te da će poboljšati uvjete života za 4 milijuna ljudi jer će ispuniti regionalne razvojne potrebe. Grafikon koji prikazuje agregirane ključne pokazatelje uspješnosti strukturirane u skladu s Prilogom II. Uredbi o IKJS-u nalazi se u Prilogu 3.

2.3. Potencijalni prijedlozi projekata

Na temelju razmjena s EIB-om i drugim dionicima IKJS-a u pripremi su prijedlozi projekata koji se provode u 14 država članica i mogu se podnijeti u okviru prvog ili drugog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a. Ti potencijalni prijedlozi odnose se na energiju iz obnovljivih izvora, energetsku učinkovitost, zdravstvenu skrb, željezničku infrastrukturu, upravljanje vodama, priuštivo stanovanje ili kulturu. Teško je procijeniti buduće korištenje IKJS-a. Iako nije vjerojatno

[16] Nacionalna dodijeljena sredstva predstavljaju vrijednosti nakon revizije VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.

da će se u prvom pozivu potpuno iskoristiti proračun za bespovratna sredstva, drugi je poziv (2026. – 2027.) prilika za to. Komisija je trenutačno svjesna potencijalnih projekata u portfelju EIB-a koji bi mogli predstavljati do 400 milijuna EUR bespovratnih sredstava Neki od očekivanih prijedloga projekata trenutačno koriste savjetodavne usluge koje nudi savjetodavni centar InvestEU. Više pojedinosti o tim radnim zadacima dostupno je u odjeljku 4. i Prilogu 4.

Osim toga, potražnja za savjetodavnom potporom u okviru IKJS-a može se primijetiti u državama članicama koje su već iskoristile svoja nacionalna dodijeljena sredstva. Može se očekivati da će prijedlozi tih država članica biti podneseni u sklopu drugog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a.

3. POUKE IZVUČENE IZ PROVEDBE IKJS-A

Tijekom provedbe IKJS-a Komisija je utvrdila određene izazove i prednosti te poduzela mjere za rješavanje izazova povezanih s napretkom u provedbi, kako je opisano u sljedećim odjeljcima.

3.1. Izazovi

Nakon gotovo tri godine od objave prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a stopa apsorpcije iznosi 17 % ukupnog proračuna. To je uglavnom posljedica činjenice da se pokretanje podudaralo s programiranjem drugih fondova (tj. FPT-a, Europskog fonda za regionalni razvoj[17], Kohezijskog fonda[18] ili Mehanizma za oporavak i otpornost[19]) koji nude financiranje sličnih projekata s privlačnijim uvjetima (viša stopa sufinanciranja). Osim toga, primijećeno je da bi se provedba IKJS-a mogla znatno razlikovati među državama članicama na temelju parametara kao što su količina dostupnih alternativnih izvora financiranja na nacionalnoj razini, dostupnost razrađenih projekata, različite strategije za pravednu tranziciju i različit pristup prihvatljivih korisnika dužničkim instrumentima. Postojala je i različita razina potpore nacionalnih tijela za promicanje upotrebe IKJS-a, pri čemu su Češka, Grčka ili Francuska bile su vrlo aktivne u tom smislu.

Većina ograničenja koja se javljaju u provedbi IKJS-a i koja su detaljno opisana u prethodnim godišnjim izvješćima o provedbi i dalje je prisutna. To se posebno odnosi na države članice s najvećim nacionalnim omotnicama (Njemačka, Poljska, Rumunjska) koje nisu prijavile nijedan ili gotovo nijedan projekt. Posebni čimbenici za koje je utvrđeno da uzrokuju sporo prihvaćanje u tim državama članicama uključuju sljedeće:

– nacionalna dodijeljena sredstva u okviru IKJS-a u skladu su s udjelima dodijeljenih sredstava iz Uredbe o FPT-u. Zbog toga su države članice s najviše dodijeljenih sredstava iste za oba instrumenta. Njihov je prioritet stoga trošenje sredstava dostupnih u okviru FPT-a s obzirom na to da je vrijeme za apsorpciju njegovih sredstava ograničeno[20]. Osim toga, FPT omogućuje veći udio bespovratnih sredstava u ukupnim proračunima projekata (Njemačka, Poljska, Rumunjska),

[17] Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) (europa.eu).
[18] Kohezijski fond (europa.eu).
[19] Mehanizam za oporavak i otpornost (europa.eu).
[20] Proračun FPT-a sastoji se od sredstava iz VFO-a i Europskog instrumenta za oporavak te instrumenta „NextGenerationEU” (NGEU). U okviru donesenih programa FPT-a, sredstva iz NGEU-a namijenjena su samo za proračunske obveze za 2022. i 2023., a sredstva iz VFO-a raspoređena su od 2021. do 2027. Zbog toga je 70 % proračuna FPT-a koncentrirano na prve dvije godišnje tranše. Komisija će osloboditi sredstva koja nisu iskorištena za pretfinanciranje ili za koje nije podnesen zahtjev za plaćanje do 31. prosinca treće kalendarske godine nakon godine preuzimanja proračunske obveze, prema takozvanom pravilu „N+3”; više informacija o FPT-u: Inforegio – Fond za pravednu tranziciju (europa.eu).

– te su države članice obično i najveći korisnici drugih fondova, stoga bi njihov kapacitet za apsorpciju dodatnih sredstava i utvrđivanje dodatnih portfelja projekata mogao biti ograničen (Poljska, Rumunjska),

– u državi članici (Njemačka) postoji privlačnije i dostupnije financiranje iz nacionalnih izvora,

– zbog razine duga malih korisnika otežana je upotreba dužničkih instrumenata (Poljska) ili nacionalni propisi o javnom zaduživanju sprečavaju prihvatljive korisnike da se zadužuju (Slovačka, Njemačka),

– minimalni iznos zajma (12,5 milijuna EUR) koji EIB zahtijeva za operacije izravnog kreditiranja, u kombinaciji s nemogućnošću posrednog kreditiranja (Češka) za manje projekte,

– u postupovnom smislu, priprema projekata mogla je započeti tek nakon donošenja teritorijalnih planova za pravednu tranziciju, za što je nekim državama članicama trebalo više vremena. Nadalje, taj novi instrument u okviru izravnog upravljanja nije se mogao osloniti na sustavnu potporu tijela za podijeljeno upravljanje.

Detaljnija analiza i procjena izazova koji su se pojavili tijekom provedbe IKJS-a provedena je u okviru evaluacije IKJS-a u sredini programskog razdoblja objavljene u lipnju 2025.

3.2. Prednosti

Usprkos tim izazovima interes za IKJS znatno se povećao. Najveća je prednost IKJS-a je njegova tematska fleksibilnost u usporedbi sa skupovima kriterija za odabir poziva na podnošenje prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava u okviru glavnih fondova kohezijske politike. U okviru Instrumenta nositelji projekata mogu financirati projekte prilagođene razvojnim potrebama pojedinih regija. To se posebno odnosi na Francusku, u kojoj je IKJS pridonio pokrivanju potreba za financiranjem koje nisu bile podržane drugim EU-ovim programima financiranja. Osim toga, korisnici IKJS-a privlačnim smatraju i trenutačno pretfinanciranje koje iznosi 70 % potpisanog iznosa bespovratnih sredstava.

Nadalje, velik broj prijedloga podnesen je iz Češke, a očekuje ih se još. Mogući razlozi za tu znatnu iskorištenost u Češkoj jesu mogućnost financiranja manjih ulaganja posredovanim financiranjem na temelju sporazuma koji su potpisali EIB i Češka narodna razvojna banka, dostupnost tehničke pomoći za promicanje IKJS-a te opća spremnost zemlje za apsorpciju sredstava iz mehanizma za pravednu tranziciju. Ostale projekte podnijeli su podnositelji zahtjeva iz Grčke, Nizozemske, Irske, Poljske i Švedske, a očekuje ih se još prije završetka trenutačnog poziva na podnošenje prijedloga u 2025. Zbog stabilnosti višegodišnjeg poziva koji nije podložan naglim promjenama s vremenom se povećava interes za financiranje iz IKJS-a.

Kad je riječ o drugom pozivu na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a, koji će biti objavljen u jesen 2025., očekuje se da će korištenje IKJS-a nastaviti rasti jer će drugi izvori financiranja koji nude bolje uvjete biti programirani ili iscrpljeni, a prepoznatljivost instrumenta se povećava. Konkretno, za programe EU-a koji primaju potporu iz instrumenta NextGenerationEU vrijede posebna vremenska ograničenja. Osim toga, drugi poziv u okviru IKJS-a više neće biti ograničen nacionalnim udjelima, stoga i. države članice koje su iscrpile svoje nacionalne udjele ili se očekuje da će ih iscrpiti do kraja 2025. mogu ga nastaviti koristiti, s više vremena za planiranje u odnosu na razdoblje kad je instrument pokrenut, ii. države članice s najnižim nacionalnim udjelima sada će imati dodatan poticaj da ga iskoriste jer zatražena bespovratna sredstva neće više biti ograničena na iznos utvrđen u okviru nacionalnih udjela. Time će se omogućiti da IKJS bolje služi regijama koje imaju najveću potražnju i razrađene projekte.

Nadalje, nakon gotovo dvije godine od početka provedbe IKJS-a potvrđeno je da je komponenta bespovratnih sredstava IKJS-a ima jasnu dodanu vrijednost za potražnju za zajmovima EIB-a (kao alternativa proračunskim prijenosima) subjekata javnog sektora koji bi inače bili u neoptimalnoj ulagačkoj situaciji kako bi se poduprla važna javna ulaganja u regijama koje su najviše zahvaćene procesom zelene tranzicije. IKJS nudi općenito privlačne uvjete financiranja u usporedbi s instrumentima koji su obično dostupni na tržištu, što je osobito važno za prevladavanje gospodarskih ograničenja koja su posljedica gospodarske krize uzrokovane bolešću COVID-19 i aktualnih gospodarskih posljedica agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine.

Učinkovitost komponente bespovratnih sredstava podupire njezin visoki multiplikator, izračunan na temelju prvih odobrenih ulaganja. Prosječni omjer ukupnih mobiliziranih ulaganja i bespovratnih sredstava IKJS-a iznosi 12, i kreće se od najmanje 5,5 do najviše 21,3. To znači da 1 EUR bespovratnih sredstava IKJS-a u prosjeku mobilizira 12 EUR ulaganja na razini korisnika, uključujući zajam EIB-a.

3.3. Mjere koje je Komisija poduzela za svladavanje izazova

Komisija uz potporu CINEA-e i EIB-a nastavlja informirati javnost o IKJS-u. Kontaktirane su sve države članice i omogućeno im je sudjelovanje na informativnom sastanku o IKJS-u, na kojem su Komisija, CINEA i EIB predstavili opće značajke IKJS-a i postupak prijave. Organizirani su razni sastanci s predstavnicima svih država članica.

Nakon početne faze promidžbenih aktivnosti usmjerenih na nacionalna i regionalna tijela Komisija se usredotočila na informiranje potencijalnih podnositelja zahtjeva u različitim sektorima pružanja javnih usluga. Komisija se obratila brojnim udruženjima sa sjedištem u Bruxellesu koja predstavljaju institucije iz cijele Europe koje djeluju u sektorima kao što su kultura, centralizirano grijanje i hlađenje, operatori distribucijskih sustava, zdravstvo, obrazovanje, stanovanje ili gospodarenje otpadom te je predstavila IKJS njihovim članovima.

Primijećen je pozitivan trend informiranosti potencijalnih korisnika o IKJS-u. To je ponajprije vidljivo iz prihvaćanja Instrumenta i njegova portfelja projekata u razvoju, ali i iz sve većeg broja nositelja projekata koji se obraćaju Komisiji s konkretnim pitanjima o IKJS-u. Savjetodavne usluge pod vodstvom EIB-a koje se provode u okviru savjetodavnog centra InvestEU iznimno su važne za razvoj projekata prikladnih za financiranje u okviru IKJS-a u cijeloj Uniji. Više pojedinosti o tim aktivnostima predstavljeno je u sljedećem odjeljku ovog izvješća.

Osim toga, Komisija i EIB revizijom postojećih pravila zajednički nastoje manjim korisnicima i projektima olakšati pristup IKJS-u te omogućiti više posredničkih zajmova od nacionalnih razvojnih banaka i institucija. Prvo, Komisija i EIB dogovorili su smanjenje najmanjeg iznosa posredovanog zajma s 2 milijuna EUR na 1 milijun EUR od rujna 2023.[21] Drugo, u rujnu 2024. ukinuto je ograničenje uključeno u administrativni sporazum povezano sa sudjelovanjem nacionalnih razvojnih banaka i institucija u provedbi IKJS-a kao financijskih posrednika EIB-a. Zahvaljujući tomu prvi projekti povezani s posredovanim zajmovima podneseni su 2024. na poziv na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a, uz sudjelovanje Češke narodne razvojne banke. Komisija i EIB komunicirali su i s drugim nacionalnim razvojnim bankama i institucijama (npr. DE, PL, SK, NL, SI, BG, IT, FR) o njihovu potencijalnom sudjelovanju u provedbi IKJS-a. Međutim, samo financijske institucije u Rumunjskoj i Francuskoj trenutačno planiraju postati posrednici EIB-a i financirati prihvatljive projekte. EIB i Komisija obratili su se mnogim nacionalnim i regionalnim razvojnim bankama kako bi razgovarali o njihovu potencijalnom sudjelovanju. Prema međuevaluaciji razlog za slabo korištenje financijskih posrednika jest mala potražnja za takvim proizvodom u državama članicama ili uvjeti EIB-a.

[21] Vidjeti izmjenu poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a uvedenu 25. rujna 2023.

Za svaki potpisani sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava Komisija objavljuje priopćenje za medije u suradnji s EIB-om. Osim toga, CINEA na internetu objavljuje javni preglednik koji prikazuje sve programe kojima ona upravlja, uključujući IKJS. Javni preglednik sadržava ažurirane informacije o projektima koji se podupiru u okviru svakog programa, povezanost među njima te omogućuje izvlačenje podataka za moguću ponovnu uporabu. Veću vidljivost projekata u okviru IKJS-a omogućuje i platforma Kohesio[22] i portal EU-a za financiranje i natječaje[23] na kojem se objavljuju sažeci projekata.

4. TEHNIČKA POMOĆ

Savjetodavne usluge EIB-a dostupne su u okviru savjetodavnog centra InvestEU za pripremu, razvoj i provedbu prihvatljivih projekata[24]. Do kraja srpnja 2025. savjetodavna pomoć za potporu IKJS-u pružena je korisnicima u Bugarskoj, Cipru, Češkoj, Grčkoj, Francuskoj, Rumunjskoj, Španjolskoj i Švedskoj[25]. Popis savjetodavnih radnih zadataka nalazi se u Prilogu 4. Nadalje, 2025. je pokrenut horizontalni radni zadatak na razini EU-a radi informiranja javnosti prije drugog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a, izrade portfelja prihvatljivih projekata i potpore nositeljima projekata u cijeloj Uniji (osim Grčke i Cipra koji imaju koristi od ciljanog savjetodavnog zadatka) u osmišljavanju uspješnih projekata za potporu u okviru IKJS-a. Svrha je predloženog zadatka na razini Unije pružiti okvir za osmišljavanje, nabavu i pružanje različitih vrsta savjetodavne potpore za IKJS na nacionalnoj i regionalnoj razini te tako povećati učinkovitost pružanja savjetodavnih usluga tijekom sljedeće tri godine.

Usluge savjetodavne potpore EIB-a usmjerena je i prilagođena posebnim potrebama pojedinačnih nositelja projekata i obuhvaćale su opće smjernice za utvrđivanje prikladnih projekata, početnu potporu u pripremi programa ulaganja, savjetovanje o razvoju projekata i potporu pri podnošenju zahtjeva za bespovratna sredstva IKJS-a. Osim toga, EIB sudjeluje u aktivnostima širenja, utvrđivanja opsega i provjere kako bi utvrdio i podržao projekte koji bi mogli koristiti financiranje u okviru IKJS-a.

Na temelju tih početnih iskustava i kako bi pridonio poticanju potražnje za potporom u okviru IKJS-a u budućnosti (vidjeti pojedinosti u odjeljku 5.), EIB predviđa nastavak savjetodavnih aktivnosti u pet područja rada:

i. **izravno savjetovanje** pojedinačnih nositelja, zajmoprimaca samostalnih investicijskih zajmova, u okviru širokog spektra savjetodavnih usluga u fazama pripreme i provedbe, uključujući pomoć pri podnošenju zahtjeva za bespovratna sredstva;

ii. **potpora izgradnji kapaciteta** za nebankarske institucije, koje obično djeluju kao poveznice manjih projekata, za jačanje administrativnih i operativnih kapaciteta za učinkovitu provjeru, odabir, određivanje prioriteta, praćenje ili drugu koordinaciju brojnih potprojekata;

iii. **„neizravna" savjetodavna potpora** krajnjim korisnicima posredovanih ili okvirnih zajmova koja se pruža u okviru standardiziranih paketa potpore kako bi se poboljšala pouzdanost prijedloga i usklađenost s primjenjivim politikama kreditiranja;

---

22 Vidjeti projekte koje sufinancira EU.

23 Vidjeti portal EU-a za financiranje i natječaje.

24 Vidjeti više pojedinosti u odjeljku 2.1.4 prvog izvješća o provedbi IKJS-a i odjeljku 2.2 drugog izvješća o provedbi IKJS-a.

25 Neke od savjetodavnih aktivnosti u Cipru, Grčkoj i Francuskoj pokrenute su prije uspostave IKJS-a te su stoga bile financirane iz drugih izvora, kao što su Europski savjetodavni centar za ulaganja (Grčka) i komponenta za održivu infrastrukturu savjetodavnog centra InvestEU (Cipar i Francuska).

iv. **savjetovanje o razvoju tržišta** na razini država članica radi utvrđivanja potencijalne potražnje za potporom u okviru IKJS-a i utvrđivanja jesu li dostupni financijski proizvodi u okviru IKJS-a prikladni;

v. **provjera, utvrđivanje opsega i širenje informacija** za promicanje upotrebe Instrumenta, utvrđivanje i davanje prioriteta odgovarajućim projektima te pružanje općih smjernica o zahtjevima za bespovratna sredstva IKJS-a.

Pored usluga koje EIB nudi preko savjetodavnog centra InvestEU, Komisija je na zahtjev Češke, Grčke i Slovačke osigurala savjetodavne usluge u cilju informiranja javnosti o Instrumentu te utvrđivanja i izrade projektnih prijedloga. Komisija je pružila tehničku pomoć Češkoj, a potpora Slovačkoj pruža se u okviru Instrumenta za tehničku potporu (TSI)[26]. U okviru oba ugovora pružaju se brojne usluge, među ostalim informiranje javnosti, mobilizacija potencijalnih korisnika u regijama obuhvaćenima teritorijalnim planom za pravednu tranziciju te pregled projektnih ideja.

Grčka u okviru TSI-ja prima širu potporu za provedbu svih triju stupova mehanizma za pravednu tranziciju. Osim toga, Grčka je zatražila potporu dostupnu u okviru instrumenta JTP Groundwork[27] za utvrđivanje projekata i naknadnu pripremu prijedloga projekata za koje će se podnijeti zahtjev za financiranje iz IKJS-a u regiji Peloponeza.

Komisija i EIB sudjeluju u praćenju provedbe savjetodavnih zadataka kako bi se osigurala njihova komplementarnost s drugim savjetodavnim aktivnostima u državama članicama korisnicama.

5. SLJEDEĆI KORACI

Drugi poziv na podnošenje prijedloga bit će objavljen u drugoj polovini 2025. u skladu s Uredbom o IKJS-u. Pripremni rad potreban za objavu poziva započeo je početkom 2025. Komisija predviđa tri roka za podnošenje u 2026., a posljednji rok za podnošenje bit će u veljači 2027. kako bi se osiguralo dovoljno vremena za potpisivanje svih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava prije kraja 2028.

Komisija će u suradnji s CINEA-om i EIB-om nastaviti informirati javnost o IKJS-u kako bi potencijalni podnositelji zahtjeva razumjeli njegovu ponudu i mogli podnijeti zahtjev za potporu. Informativni dan organizirat će se ubrzo nakon objave drugog poziva.

EIB će u okviru nadležnosti za savjetodavni centar InvestEU nastaviti provoditi IKJS tako što će utvrđivati i pregledavati potencijalne projekte, pružati savjetodavnu potporu nositeljima projekata i relevantnim tijelima te održavati posebne sastanke i događanja na razini EU-a, nacionalnoj i regionalnoj razini.

6. ZAKLJUČCI

Instrument za kreditiranje u javnom sektoru nastoji osigurati da se tranzicija na klimatski neutralno gospodarstvo odvija na pravedan i društveno održiv način jer javni sektor ima presudnu ulogu u uklanjanju tržišnih nedostataka. Relativno nedavno donošenje teritorijalnih planova za pravednu tranziciju u kombinaciji s preispitivanjem kohezijske politike u sredini programskog razdoblja koje je trenutačno u tijeku (uključujući teritorijalne planove za pravednu tranziciju) podupire kontinuiranu relevantnost IKJS-a za zadovoljavanje trenutačnih potreba regija koje su najviše pogođene zelenom tranzicijom.

[26] Instrument za tehničku potporu (TSI) (europa.eu).
[27] Inforegio – Fond za pravednu tranziciju (europa.eu).

Zbog velikog broja sektora koje IKJS može poduprijeti taj je instrument relevantan za postizanje klimatskih ciljeva Unije za 2030. i cilja klimatske neutralnosti u Uniji do 2050. i istodobno osigurava da nitko i nijedna regija ne budu zapostavljeni.

Prošlo je gotovo tri godine od objave prvog poziva na podnošenje prijedloga u okviru IKJS-a i broj podnesenih prihvatljivih projektnih prijedloga sve je veći, a još je potencijalnih projekata u pripremi. Osim toga, način na koji je oblikovan IKJS-a, kao što je vidljivo iz nekih već odobrenih projekata, omogućuje i usmjeravanje na neke nove prioriteta politike nove Komisije, kao što je rješavanje stambene krize. Osim toga, većina odabranih projekata uštedama emisija CO_2 izravno doprinosi klimatskim i energetskim ciljevima Unije.

Do 31. srpnja 2025. odbor za evaluaciju IKJS-a odabrao je projektne prijedloge s procijenjenim iznosom bespovratnih sredstava od približno 225 milijuna EUR. Ukupno je potpisano deset sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i započela je provedba odgovarajućih projekata

Komisija će u suradnji s CINEA-om i EIB-om nastaviti raditi na ostvarenju punog potencijala IKJS-a tijekom drugog poziva, koji završava 2027., pri čemu će uzeti u obzir i nalaze evaluacije.